

בולטין

המכון לחקר השואה

ע"ש ארנולד ולייאונה פינקלר

מס' 3

סיוון תשנ"ז / יוני 1990

משלון המערכת

בשנים 1988 ו-1989 הוציא המכוון לחקור השואה ע"ש ארנולד וליאונה פינקלר לאור בולטינו אינפורטטיבי בשפה האנגלית. השנה הוחלט להוציא מהדורה דו-לשונית אשר יתאר את פעילותם המכוון ואת הפעולות בנושא השואה באוניברסיטה כולה. חלקו העברי של הבולטינו כולל שני מקורות מתחום השואה שנמסרו למכוון על ידי אברהם חובשר מקנדזה ותמציריהן של שבע עבודות לתואר שני ולתואר שלישי שנכתבו באוניברסיטת בר-אילן בשנים 1975-1982 על נושאים הקשורים בנושא השואה. חלקו האנגלי של הבולטינו מופיע דו"ח על פעילות חברי המכוון בשנים 1989 ו-1990, תוצאות הסקה בדבר הוראת השואה באוניברסיטאות בישראל בשנים 1983-1987 וכן רשימת פרטוני המכוון אותם ניתן לרכוש בדרך בהנחות ניכרות.

בדבר פרטיים יש לפנות לד"ר יהודית באומל, עוזרת הבולטין, המכוון לחקור השואה ע"ש ארנולד וליאונה פינקלר, אוניברסיטת בר-אילן, רמת-גן 52900.

שני השירים הבאים הם פרי עטו של אברהם צבי שניאור הובשנער, חפט. נכתבו בעברית
בשנת 1943 בעט שמחברם חסתר ביערות פולין.

א' צבי שניאור הובשנער

מי יתו קא מלמה

מי יתו קא מלמה, בא השלום

אָז אַעֲוָר בְּמִהְרָה מִקְפָּאָנוּן כְּמַחְלוֹם

ארגייש מסביבי מרעי חריקנות

ואעשה סך-הכל מ"עבר" בדיקנות,

אֲקִיעֵץ מִשִּׁיכָרוֹתִי וֶתְשׁוֹב לִי פְּקָחוֹתִי

לא תמשל بي כהיום קרוותי, שכחותי

גָּעֵשׂ, יְרֻעֵשׂ, יְסֻעֵר בְּעוֹרְקִי וּבְקָרְבִּי

רָזִי לִי, רָזִי לִי שְׁחוֹרָגוּ כָּל קָרוֹבִי

לא אברך יומן מנוחה, לחם מעט קמח

שְׁקָהוֹטָעוּ מְגַנִּי הָרֹוב בְּפִרְחָה, צַמָּה

שְׁכָל אֲוֹשֵׁרִי, גָּדְלִי, תְּפָרָתִי יָאִשֵּׁם.

שבעה יוקם קיינו, למן שבועתיים ושבועה

וזאנִי אֲכַרְזָוּ מַהָּא, רַבְבָּתָה עַל כָּל חָרָגְבָּה

כִּי נְשַׁחֲטוּ לִי הָעָם, האחדות וְהָאָם.

2.12.1943

גרביבינה

ברוכים היו לי אחיו

ברוכים היו לי אחיו, מחזקנה ידייכם
הממליטים כבוד העם התקוממו. בקמיכם
עבר זמן תחת צואר, לחתורב איז ובעד מי,
גם כך האויב לא נזון לנו דומי.

עתה הראיינו לדעת שלא נופלים

אנו מאומות העולם וגם נוטלים

כל זיין להגן חיינו וכחיות טרופות
מתנפליים, נושכים, נוגחים בתועפות

אמרו: ישראל לכלום ולאנס יצליח

רק לשיריים בחפזול אצבעו ישלה

אך לא הגנו נפשו, משפטו ומאודו

אתם אחוי ברגע האחרון הצלתם

שם עמנו ודגלו גבוח הרימוחם

וחשיבו לו של ימי בר-כוכבא הוו.

29.11.1943

גראבי נח

עבודות גמר שנכתבו באוניברסיטה בר-אילן בנושא השואה.

את מטרותיו של הבולטין היא פרסום הנעשה במחקר השואה באוניברסיטה בר-אילן. למטרה זו בחרנו לסקור שבע עבודות לתואר שני ושלישי העוסקות בנושא השואה, שנכתבו באוניברסיטה בין השנים תש"ה לתש"ב. העבודות עומדות לעיון חוקרם בספריה המרכזית של האוניברסיטה ובספריה חסנריונית של המחלקה להיסטוריה כללית.

חוות גמן אשכלי

מ"א (תשל"ז)

עמדת המנהיגות בארץ ישראל להצלת יהודי אירופה (1944-1942)

מסוף נובמבר 1942, כאשר נודע גודל האסון של יהודי אירופה, לא ניתן היה לדבר עוד על התעלמותה של הנהגת היישוב ממר גורלם. המחברת מצינית, שיש להפריד בין הזדחות רגשית של המנהיגות עם יהדות אירופה, לבין הנכונות לפועלה ממשית הכרוכה בתקבילה חומרית ופוליטית. המחבר מצביע על שתי תפישות בקרב הנהגה הציונית לגבי יהודי אירופה. הראשונה ייחסה חשיבות ראשונית למפעל הציוני וגרסה שאין ציונות ללא ארץ. השנייה העדיפה את הצלתם של יהודי אירופה וגרסה שאין ציונות ללא עם".

חוגלים באסכולה הראשונה היו לרוב חברי הנהלת הסוכנות, מבחורי "מאדי", הציוניים הכלליים והמזוחאי. אנשים אלה האמינו שימוש חלום הציוני קודם לכל ועתיד ארץ ישראל ייחרץ במשך המלחמה. לכן סברו, שיש לייצר עבודות פוליטיות, צבאיות ומשקיות. חברי אלה נזהרו שלא לפגוע בצורכי המפעל הציוני ולבן היו מוכנים לשם רק מחיר מוגבל עבור הצלת יהודי אירופה. כמו-כן האמינו מנהיגים אלה, שתפקידו הגדול של ארץ ישראל יהיה קליטת שארית הפליטה. על מוסדות הכלל-יהודים, דוגמת הג'וינט, קיבל על עצמו את

האחריות לסיע ליהודי אירופה. מאידך, היה הנהגה מוכנה להתמקד בחזלה שיש בה השלכות פוליטיות ומעשיות לעתיד לבוא בארץ ישראל.

באסכולה חסנית דגלו מנהיגים מכל המחנות וigitben שייצגו רגשיות את הרוב בישוב. דעתיהם באו לביטוי בעיקר במוסדות היישוביים והמפלגתיים מהם לא עסקו ב"פוליטיקה גבואה". קבוצה זו לא הייתה פחות ציונית מהראשונה, אלא פחות פרגמטית. היא הייתה מוכנה להקפיא את המפעל הציוני בכך לנסות להציל את יהדות אירופה. לשם כך הושם דגש על ערבות הדדית יהודית, דבר המכיב הצלת יהודים ללא שיקולים רציונליים.

לדעת המחברת, אחד הפגמים הבולטים בעבודת החצלה הציונית היה "נטיגותה של הנהגה לפועל בדרך של אלטורה [...]. ולא על ידי פעולה מכונה ורצופה". המחברת שואלת אם אמונה האמינה הנהלת הסוכנות ביעילותה של שיטה זו, או שמא היה מדובר בטכסי תחמקות בלבד. היא תוהה על "החיפוש אחר ביטחון מוחלט בחצלה הפעולה" ועל "הזרקנות לצינוריות הפורמליים" במקומות השימוש בגישה מחרתנית וחשאית. המחברת ממשיכת ושואלת, מדוע לא ניסתה הנהלת הסוכנות להפעיל לחץ חזק יותר על "בעלויות הארץ" בצד שאלות ימישות את "תכנית טרנסניסטריה" ו"תכנית אירופה". לאור זה, האם השיקול הפליטי, הרגמטי, לא היה עדיף על העיקרונו של ערבות הדדית יהודית?

אסטרטגיה יהודית באומל מ"א (תשמ"א)

ילדים הפליטים היהודיים בבריטניה, 1945-1938

עבודה זו בזקמת את תוצאות החלטה של ממשלה בריטנית לאפשר כניסה של עשר אלף ילדים פליטים ממרכז אירופה לבריטניה בין השנים 1945-1938. המחקר עוקב אחרי התפקידו של הילדים משך שנים המלחמה.

לאחר "ליל הבדיקה" הוחרפה בעיתת הפליטים. כתוצאה לכך ביקש ראש ממשלה בריטניה מריו להכין הצעה לטיפול בעיה. עקב צורכי פנים - כמענה לחץ דעת הקהל בבריטניה שדרשה צעדים חמוניטריים מיידיים, ובגלל צורכי חוץ - כמשקל נגד לדעת הקהל החללית באלה"ב אשר לשירותה של בריטניה לאפשר לייהודי ארץ ישראל לאמץ את ילדי הפליטים מגרמניה, נקבעה ממשלה בריטניה בצד יוצאת דופן באותו מקופה. לבסוף נמצאה נוסחה גואלת: "...הארגונים אשר יביאו את הילדים לבריטניה, יdaggo לכלכלה ולמיומו הכספיות המקצועית". ילדים אלה לא יצטרפו לשוק העבודה והם אמורים להגר בהגיים לגיל שמונה עשרה או בתום תקופה לימודיהם. החל משנת 1939 היו הארוגונים צרייכים לערב כספית לכיסוי הוצאות ההגירה של כל ילד. הארוגונים שטיבלו בסידורם של הילדים לאחר "ליל הבדיקה" היו "בני ברית", "וועד המגבית של הנשים", "מועצת החירום הדתית", "הוועדה הבינ-יעזרית לילדים" ו"התנועה לטיפול ילדים מגרמניה". בהגיים, שכנו הילדים במחנות מינו ולאחר מכן חולקו בין משפחות אומנות או הוואו למעונות. המדרניות הייתה לשלוח את הילדים למשפחות יהודיות ואת הילדים האורתודוכסים למשפחות שומרות מצוות בלבד. לאחר שבמציאות הסדר זה לא תמיד נאפשר, "לאחר ויכוחים סוערים הוחלט לקבל הצעות אירוח מנוצרים". בשך הזמן נتبירר כי עקב כך נחשפו הילדים היהודיים לפועלות מיסיונריות. "עלית הנער" פעה לריבוז הילדים מתוך הדאגה שמא יחשפו להשפעות מיסיונריות ואני ציונית. באמצעות פעולותיה הצליחה "עלית הנער" לטפח את זהותם היהודית של הילדים שהייתה

"כמוהם, נגד החתבולות והחתנזרות הגוברות באומה התקופה". אמן, מרבים המצטרפים להכשרות לא עלו ארץ, אך הוחדרו בהם ערכיהם וזהות יהודית.

בשנת 1943, כאשר נודע גורלם של יהודים אירופים, היה צורך לבדוק מחדש את נושא אפוטרופסות של הילדים הפליטים. באותה עת נתעוררה מחדש בעיית הילדים היהודיים שהועברו למשפחות נוצריות. במסגרת הויוכחות הציבוריים החרייפים נשלו החשומות והחצדיות עד שנת 1945. ברוב המקרים לא ניתנו היהודים כבר להוציא ילדים דתיים לשעבר מבתיהם של מתבולים או ילדים יהודים מבתיהם של נוצרים.

לדעת המחברת, אשר להתנהגותה של ממשלת בריטניה ולגבי מספר הילדים שנצלו, בריטניה התמנגה למופת בהשוואה ליתר המדינות בעולם החופשי. אולם, הניכור ששרר בין הפליטים הצעריים לבין העם הבריטי הוא שחפה את הנוער העkor משורש לטראן קל לזרים החתבולות או לתנועות המיסיונריות. לכן, למרות שניצלו פיסיטה מעל לעשרות אלפי ילדים יהודים, אבד מספר לא ידוע של נפשות עם היהודי.

משה גליקסברג (1888-1962) היה מורה, סופר ומחנך ישראלי. נודע כמחבר ספרי לימוד וכתבי עת, ומייסד תנועת הנוער "השומר הצעיר".

חינוך היהודי בווארשא: ספטember 1939 - אפריל 1943

מחקר זה עוסק בחינוך היהודי בווארשה מפוץ מלחמת העולם בספטember 1939 ועד למרד גיטו וארשה באפריל 1943. לפניו סקירה כללית על פעולות התרבות בגיטו. יחד עם זה ניתן לומר, שהמחבר מתרץ בעיקר בחשתלשות וב"התפתחות" חינוך הילדים והנוער באותה תקופה.

העבודה מתרת בצורה מקיפה את מוסדות החינוך ובתי היתומים הרשמיים על הזרים השונים ואת "מוסדות החינוך" המחרתאים, שהיו לדעתוMRI אזרחי.

מושכל. מובאים גם נתוניים לגבי הקורסים שנערכו, תכניות לימוד, מספר המשתפים, רמת המוסד ולעתים אף תיאור של המורים.

וארשה הייתה ה情怀ה הגדולה ביותר של ידנות אירופה אז, ועל כן הבנת בעיותיה בתחום החינוך עשויה לתת לנו תמורה של בעיות החינוך היהודי בכלל בתקופת השואה.

יעקב מאיר ד"ר (תשמ"ב)

ג' ימס מקדונלד והפליטים 1946-1933

עבדה זו עוסקת בדמותו החריגת של ג'יימס גרובר מקדונלד. האיש היה פועל בתחום חרט אסון לעם היהודי. במבט לאחר, השאלה שעה ונשאלת שוב ושוב היא: איך עמד כל העולים מנגד, ראה את המצוקה הגדולה ולאחר מכל את ההשמדה, אך האנשים לא פתחו את דלתות ביתיהם ולא נעשו פעולות הצלה ממשיות בקנה מידה בגיןלאומי? העבודה מחקה זו נותנת תשובה בתייחסו ישירה על השאלה, בתראה את מסכת הגורמים אשר הביאה לכשלונה של הנציבות העליונה לענייני פליטים מגרמניה, שבראשה עמד מקדונלד בשנים 1933-1935. המחקה מטאר את הניכור של הקהיליה הbynלאומית, אשר התעלמה מהמלצות הנציבות העליונה שהיתה יציר כפיה. וכן מתוארים אזהת ידה של הקהיליה הנוצרית (הפיילנתרופית) והפיקול הפנימי בקרב יהדות ארצות הברית ובריטניה.

מקדונלד היה בעל חזון של "בנייה עולם טוב יותר", ופעל לקידום לבבות בין היהודים לבין הנוצרים. אולם הדבר לא עלה בידו. מקדונלד המכיד בגיוס כספים, דבר שהפחית באופן טבעי ממאציו במישור המדיני. תקלות בתחום הארגוני, חכמי וחמדני הביאו, בסופו של דבר, לכשלונו תכניות החתיישבות מחדש של הפליטים.

העזרה החודשית הייתה אחד הביטויים למחושה זו, ולעתים הגיעו הפרטיזנים היהודים עד לחתגשות דמים עם חלא יהודים, כאשר פועלו למען מלחנות החשובים וחסרי היישע. מכאן ניתן להבין את הטענה של מילר כי מלחנות היהודים מילא אינטלקטואלי ותרבותי, אך לא מילא אינטלקטואלי ותרבותי של היהודים. מילר מציין את מלחנות המשפחה כבסיס הצלחה ומקום מקלט לבורחים מהגיטאות ומהחשמדה. בנסיבות אלו הייתה המטרת הזאת אמורה לדאוג לצורכי היומיום. מאחר שמלחנות המשפחה לא כללו ייחדות לוחמות, הנTEL נפל על הגברים המעתים שהיו בהם להגן באמצעותם יהודים ביחסו של גברים גרמנים ואוקראינים.

מלחנות המשפחה היוו נחוץ ועזרה ממשית לפרטיזנים. רופאים ואחיות יהודים העניקו שירות רפואי בבית חולים. מלחנות סייפרו שירותי נחוצים כמו: טחנות קמח, מאפיות, ייצור מצרכי בשר וחלב, מסגריות לתיקון נשק והכנת מוקשים, נגריות, סנדליות ומתרות. בכל אלה הושקע מרץ יצירתי רב ובכך סופק בסיס כלכלי למלחנות. לפניינו סייפור של יכולת הישרדות מופלאה, קיום אנושי ופעילות למען המאמץ המלחמתי.

מair סומפולי נסק'

ד"ר (תשל"ז)

הנהגה האנגלו-יהודית, ממשלה בריטניה והשוואה

כאשר פרצה מלחמת העולם השנייה, סגרה ממשלה בריטניה את שעריה בפני הפליטים מגרמניה שזרמו אליה בשנים 1938-1939. החטגר על היהודי אירופה היה קפדי ועקביו. במדיניותה זאת דבקה ממשלה בריטניה עד יומה האחרון של המלחמה. הארגונים היהודיים הפעילים בתקופת המלחמה היו: ועד שליחי הקהילות, "אגודות אחים", חסניף הבריטי של הקונגרס היהודי העולמי, מועצת החירום הדתית והפדרציה הציונית הבריטית. לא היה כל תיאום בין גופים אלה. כל גורם פעל

בנפרד אצל השלטונות כדי להשיג אישור לעוזר ליהודי אירופה. כל גוף ניסה להשפיע על השלטונות להירשם לפעולות הצלה. אולם הדבר היה בלתי הועיל בגלל רצון השלטונות לבצע את מדיניות העלייה של "הספר הלבן". הארגונים פעלו בכיוונים שונים ומגוונים, החל משלוח חבילות מזון, השגת תקציבים לעזרה, קליטת ילדים מפוניים, השגת ויזות ועד לשידורי רדיו שהיו אמורים לרתיע משתפי פעולה. ממשלה בריטנית בדרך כלל התנגדה או הגבילה פעולות אלו, או פשוט לא עשתה ממשי להוציא תכנית הצלה לפועל.

עמדות של ממשלה בריטניה הייתה חד-משמעות: אין לעשות שימוש מיוחדים להצליל את יהדות אירופה. גם את העזרה המוגשת יש לחת בנסיבות מירבי, כל עוד נשכת המלחמה.

מ"א (תש"ה)

גדוון שטחל

יחס גרמניה-עירק 1941-1933

המתקה סוקר את פרשת היחסים בין גרמניה הנאצית לבין עירק בשנים 1941-1933. מדיניות החוץ של הרייך השלישי הייתה מושתת על האידיאולוגיה הנאצית, אשר לא אפשרה קשיית יחסים עם עמים נוחותים. אולם, במקרה של עירק, אנו יכולים בבירור את נצחון הגישה התוטלית של גרמניה הנאצית. שיתוף האינטרסים עם עירק הושתת על שני מרכיבים: העובדה שלשתי המדינות היו אויבים משותפים, בריטניה וצרפת, והגישה היודופובית שליטה בשתי הארץ, בגרמניה מטעמים גזעניים ובעירק כתוצאה מביעית ארץ ישראל והציונות. טיפול היחסים עם עירק והעמקתם היו תלויים בהצלת ביחס גרמניה-בריטניה לכל אורך חזק.

לאחר נפילת צרפת היהת גרמניה בטוחה בכוננותה המהירה של בריטניה. מאחר שזו לא באה, שימש המזרח התיכון אזור להטרדת בריטניה. מסתיו 1940 נחקר המזרח

- חתיכו לאות מוקדי החתניינות של המטה הגרמני.

עירם דאז נשבה למנהיגת העולם הערבי. מיקומה האורגני העניק לה חשיבות אסטרטגית כקשר בין שלוש ישות. גם משאביה הטבעיים בתחום הדלק הוסיף לה חשיבות. עובדות אלו חנעו את הגרמנים לתמוך בלאומנים הערבית הקיצונית בעירק. גרמניה הייתה מעוניינת לנצל את הנזונים בשטח לטובה ולצרכיה.

عقب התקפה המתוכננת על ברית המועצות, לא הייתה גרמניה פנויה לתמוך בעربים. ללא סיוע צבאי ממשי נכשל המרד האנטי בריטי, דבר שהוכיח כי אין לסmod על צבאות ערבי האוכלוסייה היהודית. בזאת חתיכו והישוב היהודי בארץ ישראל נשמו לרווחה; בעיניהם לא נפל כשלון המרד העירקי בהשיבו מפלת הגרמנים בשנת 1942 באלו-עלמיין.

Bulletin

of the

Arnold and Leona Finkler

Institute of Holocaust Research

No. 3

June 1990/Sivan 5750

From the Editor's Desk

Almost a year has passed since the publication of the previous issue of the Bulletin of the Arnold and Leona Finkler Institute of Holocaust Research. This has been a busy year for the Institute due to the two international conferences sponsored by the Institute and the Spiegel Chair on Holocaust Research. The first conference was on "The Holocaust Period and Belgium" (May-June 1989 - held under the auspices of the Spiegel Chair in cooperation with the Institute for the Study of the Second World in Brussels) and the second was on "Fascism - National-Socialism - Antisemitism - Holocaust: links, interactions, differences" (December 1989 - held under the joint auspices of the Finkler Institute, the Spiegel Chair, the Departments of Jewish and General History at Bar-Ilan University, the Italian Cultural Institute and the Goethe Institute).

Both conferences were well attended by participants from Israel and abroad. The Belgian conference, in particular, drew a great number of expatriate Belgians and was extensively covered by the Belgian television and press. At the end of the conference a reception was held at the ambassador's residence. The conference's proceedings will be published by Pergamon Press in England.

The second, international conference on "Fascism - National-Socialism - Antisemitism - Holocaust: links, interactions, differences" received a great deal of press coverage and drew crowds from among university scholars, writers and interested laymen. The conference included a reception at the residence of the Italian Ambassador.

On May 3, 1989 a symposium for Yom Hashoa Vehagevurah (Holocaust Remembrance Day) took place in the Beck Hall, where a display case containing a desecrated Torah parchment was presented to the Institute. Speakers included Rabbi S. Sheffer, the Campus Rabbi, Dr. Dan Michman and the donor of the display case, Mr. Isaac Wilner.

A one day teachers symposium took place on January 1, 1990 following the international conference on Fascism. Over one hundred persons participated in the one day session.

The following lectures were held in the framework of the Inter-departmental Seminar:

Dr. Chava Eshkoli: "The Palestinian Emmisaries to Europe at the Beginning of the War."

Dr. Devorah Carmiel delivered a lecture on the "second generation". A surprising result of her research was the fact that survivors and second generation are on the average more optimistic than the average Israeli.

Projects and Progress

* Prof. N. Katzburg, Chairman of the Institute, spent the second semester of the 1988-1989 year abroad on sabbatical leave. He concluded writing a new and updated version of his book **Antisemitism in Hungary**. During the second semester of the 1989-1990 academic year he was also on sabbatical leave and spent part of the semester in Hungary.

* Dr. Dan Michman lectured during the year at four international conferences: The Fifth International Symposium on "The History of Dutch Jewry" (Amsterdam, November 1988); the Seventh International Conference at Yad Vashem on "European Jewry vis à vis Fascism and National-Socialism in Europe 1933-1939" (Jerusalem, March 1989); The International Conference on "The Holocaust and Belgium" (Bar-Ilan, May-June 1989; two lectures); the Tenth World Congress for Jewish Studies (Jerusalem, August 1989). In addition, he also lectured at various other symposia. In addition to writing the papers delivered at the aforementioned international conferences (all forthcoming), he is editing the proceedings of the Conferences on Religious Jewry During the Holocaust and the Conference on The Holocaust and Belgium. Finally, he is continuing work on his book on Daily Religious Life During the Holocaust.

*Dr. Judith Tydor Baumel prepared a lecture and article on "Kehilath Morya" in New York - a congregation of former Belgian Jews. The paper was delivered at the Conference on Belgium and the Holocaust. She assisted in translating Dr. Eshkoli's lecture for this conference. She

also continued research on the "Beth Jacob" Institutions during the Holocaust. Her book **Kol Bechayot: Hashoa Vehatfila** (A Voice of Lament: The Holocaust and Prayer) was accepted for publication by the publications committee of the Bar-Ilan Publishing House.

* Dr. Chava Eshkoli continued her project on "The Mizrachi Facing the Holocaust". As a first topic she is dealing with the Torah Ve'avodah emissaries to Europe at the outbreak of the Second World War and particularly the work of Dr. Joseph Burg in Switzerland (material was primarily collected from Mossad Harav Kook). She prepared a lecture on "The Contacts between the World Central Office of 'Hechalutz' (in Geneva and the Zionist Underground Movement in Belgium)" for the Conference on the Holocaust and Belgium. The lecture was very positively received and will be published by the Institute for the Study of the Second World War in Belgium in its periodical "Cahiers/Bijdragen".

*Dr. Joseph Karniel's study on "Orthodox Jewry in Austria Between the Two World Wars" is now being sponsored by the Finkler Institute. Dr. Karniel completed writing his book on that subject which was typed and proofread. Furthermore, at the request of Prof. Katzburg, Dr. Karniel prepared a guide to bibliography about Orthodox Jewry in Austria between 1918-1945.

* Dr. Yehuda Ben-Avner is preparing a detailed card catalogue of material dealing with Orthodox German Jewry from the orthodox weekly *Der Israelit*. Furthermore, as per the request of Prof. Katzburg, he translated and arranged the material of the symposium on Orthodox Jewry in Germany.

* Dr. Penina Meizlish is continuing her research on Jews in Poland, in the framework of the cooperative project with the Institute for the Study of Religious Zionism. In addition, she is transcribing and annotating the personal diary of an important Jewish personage who served on the Lvov (Lemberg) City Council during the 1920's and 1930's. Dr. Meizlish also received the Shazar Prize from the Ministry of Education and Culture for research on Jewish culture.

*Mrs. Rivka Knoller completed proofreading the booklet *Religious Zionist Youth Movements during the Holocaust 1939-1945*. The booklet was published in the Spring of 1989. Furthermore, she began working on a project with a research fellow of the Institute, Prof. Gershon Greenberg of the American University, Washington, D.C. - "The Holocaust in the Eyes of the Orthodox among the D.P.'s." Material for the project was photocopied and categorized. In preparation for the conference on Belgium, Mrs. R. Knoller prepared an initial bibliography of literature denying the Holocaust and of literature referring to the "denial literature" and debating it. The bibliography was received with great interest both at the conference and by others to whom it was sent. In preparation for the conference on "Fascism - National-Socialism - Antisemitism - Holocaust" in 1989, an updated

bibliography was prepared and published as a pamphlet, through a grant from the Blitzer Fund.

*Mrs. Zippi Berman coordinated the secretarial workings of the Institute and dealt with matters pertaining to the two conferences held during 1989.

*Mrs. Ruth Berkeley assisted by Mrs. Esther Drenger continued cataloguing and arranging the library books of the Institute.

Abstract of the Hebrew Section

The Hebrew Section of the Bulletin contains the texts of two poems written by Abraham Hubscher during the Holocaust while hiding in the forests of Poland and summaries of seven Masters Theses and Doctoral Dissertations written at Bar-Ilan University between 1975 and 1982, all dealing with various aspects of the Holocaust:

Chava Eshkoli, The Position of the Leadership in Eretz Yisrael and the Rescue of European Jewry 1942-1944, M.A., 1977.

Esther Judith Baumel, The Jewish Refugee Children in Great Britain 1938-1945, M.A., 1981.

Moshe Gliksberg, Jewish Education in Warsaw - September 1939 - April 1943, M.A. 1975

Ya'akov Meir, James McDonald and the Refugees 1933-1946, Ph.D. 1982.

Yehuda Merin, A Village in the Forest, M.A., 1982.

Meier Sompolinsky, The Anglo-Jewish Leadership, the British Government and the Holocaust, Ph.D., 1977

Gideon Stahl, German-Iraq Relations 1933-1941, M.A. 1975.

Holocaust Studies in Israel 1983 - 1987

Various Holocaust related topics are presently being studied in six Israeli universities: The Hebrew University, Haifa University, Tel-Aviv University, Bar-Ilan University, Ben-Gurion University of the Negev and the Open University of Israel. We have complied a survey of Holocaust studies taught in Israel between 1983 and 1987 listing course titles, names of lecturers teaching these courses, type and length of course, framework in which it is taught and number of students enrolled in each course. We did not receive exact numbers of students for all courses.

In order to estimate studies in all universities we end our survey with a table which lists the number of students in Israeli universities during the 1981-1982 academic year. This number had increased by 10% up to 1987.

Key to tables

S	Seminar
L	Lecture
T	Tutorial
W	Workshop
CJ	Institute of Contemporary Jewry
JH	Jewish History
GH	General History
HS	Holocaust Studies
ED	Education
HL	Hebrew Literature
PS	Political Science
IHS	Institute of Holocaust Studies
SW	Social Work
LY	Limudei Yesod (Introductory courses in Judaism)
TT	Teachers Training
BA	Bachelors Degree
MA	Masters Degree
u	unknown
y	yearly
s	semester
t	trimester

For example: a course listed as: S/2hr.y CJ/MA

is a Seminar given for two hours a week as a yearly course at the
Institute of Contemporary Jewry in the Master's Degree program.

1983-1984

The Hebrew University of Jerusalem

lecturer	topic	type/length	dept.	no.
Prof. Y. Gutman	European Antisemitism from 1918 until today	S/2hr.y	CJ/MA	15
Dr. M. Abitbul	North African and Middle Eastern Jewry During WWII	L/S 2hr.y	CJ/MA	u
Prof. Y. Gutman	Jewish Resistance During WWII and the Holocaust	L/S 2hr.y	CJ/MA	45
Prof. Y. Bauer	Selected Holocaust Topics Study Methods and Content	L/S 2hr.y	CJ/MA	14
Prof. Y. Bauer	The Free World and the Jews of Nazi Europe During The Holocaust	L/S 2hr.y	CJ/MA	30
Prof. Y. Bauer	Individual & Group During the Holocaust/Historical & Psychological Aspects	L/S 2hr.y	CJ/MA	20
Dr S. Ezrahi	Displacement, Removal and Holocaust as topics in Contemporary Jewish Literature	L/S 2hr.y	CJ/MA	12
Prof. Y. Gutman	Introduction to the Hol.	S/2hr.y	CJ/MA	17
Dr. O.D. Kulka	[on sabbatical]		JH/BA	

Haifa University

Dr. Y. Gelber The Yishuv in Eretz-Yisrael u 4hr.s JH/BA u
and the Hol. (part 1)

Mr. A. Cochavi Western Powers and the Fate u 4hr.s JH/BA u
of European Jewry during the Hol.

Dr. A. Cohen Jewish Life & Resistance u 4hr.s JH/BA u
Movements in Eastern European
Ghettoes 1939-1944

Prof. A.B. Yehoshua Literature in the Shadow of u 4hr.s JH/BA u
WWII

Dr. Y. Gelber The Yishuv in Eretz-Yisrael u 4hr.s JH/BA u
and the Hol. (part 2.)

Prof. B. Vago Social & Economic Policy in u 4hr.s JH/BA u
Germany 1919-1954

Mr. A. Cochavi The Reactions of the USA & u 4hr.s JH/BA u
Britain and their Reaction to the
Persecution of the Jews, the First
Knowledge of the Extermination, the
Extermination and Rescue Attempts.

Tel-Aviv University

Mrs. D. Porat The Response of European Jewry L/4hr.s JH/BA 100
to the Policy of the Third Reich
towards them during the Hol.

Mrs. D. Porat	Bibliography guidance (4 groups)	T/1hr.s	JH/BA	25x4
Dr. R. Zweig	The World after the Hol.	T/4hr.s	JH/BA	25
Mrs. D. Porat	The Jewish Agency, Britain & the Holocaust	T/4hr.s	JH/BA	25
Dr. R. Zweig	Diplomacy of Genocide	T/4hr.s	JH/BA	25
Dr. E. Meltzer	Polish Jewry on the eve of the Holocaust	T/4hr.s	JH/BA	25
Dr. S. Krakowsky	The Final Solution in E. Eur.	S/4hr.s	JH/BA	30
Dr. S. Krakowsky	The Judenrate & the underground in Poland during the Holocaust	S/4hr.s	JH/BA	30
Prof. D. Carpi	Chapters in Jewish History During the Holocaust	S/4hr.s	JH/BA	30
Prof. D. Karpi	Jewish Internal Organization in Occupied Countries during the Hol.	S/4hr.s	JH/MA	20
Prof. U. Tal	The Scientific Institutes which Examined the Jewish Question under Nazism	S/4hr.s	JH/MA	30
Prof. S. Friedlander	The 3rd Reich and the Jews	L/4hr.s	GH/BA	u

Bar-Ilan University

Mrs. C. Eshkoli	European Jewry during the Holocaust (group a)	L/2hr.y	JH/BA	55
Mrs. C. Eshkoli	European Jewry during the Holocaust (group b)	L/2hr.y	JH/BA	45
Dr. D. Michman	Jewish Day to Day Stand during the Holocaust	L/2hr.y	JH/BA	35
Dr. D. Michman	Jewish Emigration under Nazi Rule	L/2hr.y	JH/BA	20
Dr. D. Michman	From Antisemitism to Hol. (group a)	L/2hr.y	JH/LY	55

Dr. D. Michman From Antisemitism to Hol.(group b)L/2hr.y JH/LY 60
Dr. M. Mantel Jewish Thought on the Hol. L/2hr.y JP/LY 50
Dr. Z. Bacharach Nationalism and Antisemitism in S/2hr.y JH/GH 15
the Modern Era BA/MA
Dr. C. Yaoz Hebrew Holocaust Literature L/2hr.s ED/HL 35
BA
Dr. C. Yaoz Teaching Holocaust Literature L+W/2hr.y TT u

Ben-Gurion University

Prof. Y. Oppenheim Modern Antisemitism in Central L/4hr.s IHS/BA 20
Europe 1941-1948
Prof. Y. Oppenheim Trends in the Final Solution S/4hr.s IHS/BA 20
of the Jewish Problem in the 3rd Reich

The Open University of Israel

Dr. D. Michman/ Days of Holocaust and Reckoning L+T/y BA 72
Mr. Y. Weitz/ (self study from booklets, 1800 pages,
Mr. G. Greif/ symposia, movies).Course first
Mrs. J. Baumel/ given Feb. 1984)
(course development team)

1984-1985

The Hebrew University

Dr. S. Aschheim	Weimar Culture	PS/2hr.y	GH/BA	20
Dr. M. Zimmerman	Hitler	PS/2hr.y	GH/BA	29
Dr. S. Aschheim	Nazism in Historiography	S/2hr.y	GH/MA	10
Prof. Z. Sternhell	Historical Introduction to Modern Politics	L/4hr.tr.	PS/BA	120
Prof. S. Aharonson	Historical Introduction to Modern Politics	L/4hr.t	PS/BA	180
Prof. S. Aharonson	The Downfall of the Weimar Rep.	S/2hr.y	PS/BA	15
Dr. A. Margaliot	The Development of Nazi Antisemitism and Jewish Reaction	L/1hr.y	CJ/MA	20
Prof. Y. Bauer/	Research Methods in Hol. Hist.	S/2hr.y	CJ/MA	30
Prof. Y. Gutman				
Dr. A. Margaliot	Immigration and Rescue	L/2hr.y	CJ/MA	15
Prof. Y. Gutman/	Nazi Concentration Camps	L/2hr.y	CJ/MA	12
Prof. Y. Bauer	and the Jewish inmates			
Dr. D. Ofer	The Yishuv and the Holocaust	L/2hr.y	CJ/MA	10
Prof. H. Klein	Individual and Group during	L/2hr.y	CJ/MA	10
	the Holocaust - psychological aspects			
Dr. Y. Cohen	French Jewry during the Hol.	S/2hr.y	JH/BA	18
Dr. R. Wistrich	Selected problems in the History of the Jews in Central Europe 1918-1948	S/2hr.y	JH/MA	5
Dr. O.D. Kulka	[on sabbatical]		JH	

Haifa University

Prof. Y. Gelber	Secret cooperation with the British during WWII	L/2hr.s	HS/BA	20
Prof. Y. Gelber	The Yishuv and the D.P.'s in Europe after the Hol. 1944-1948 (pt. a)	L/2hr.s	HS/BA	20
Dr. A. Cohen	The European Nations and the "Jewish Question" during WWII (pt. a)	S/2hr.s	HS/BA	20
Dr. Y. Wagner	The Nazi Seizure of Power in Germany	L/2hr.s	HS/BA	20
Mr. A. Cochavi	The Western World and the Jews During and After the Holocaust	L/2hr.s	HS/BA	15
Prof. Y. Gelber	The Yishuv and the D.P.'s in Europe after the Hol. 1944-1948 (pt. b)	L/2hr.s	HS/BA	20
Dr. A. Cohen	The European Nations and the "Jewish Question" during WWII (pt. b)	S/2hr.s	HS/BA	20

Tel-Aviv University

Dr. R. Zweig	The Diplomacy of Murder between 1933-1945	L+T/4hr.s	JH/BA	60
Mr. M. Halevi	The History of the Holocaust of European Jewry 1939-1945	L/4hr.s	JH/BA	30
Ms. R. Adler	German and Polish Jewry 1933-1943	L/4hr.s	JH/BA	25
Dr. R. Zweig	The Jewish World After the Hol.	L/4hr.s	JH/BA	25

Dr. E. Meltzer	Polish Jewry on the Eve of the Holocaust	L/4hr.s	JH/BA	25
Dr. S. Krakowsky	Eastern European Nations & the Holocaust	S/4hr.s	JH/BA	30
Dr. S. Krakowsky	Polish Jewry 1938-1948	S/4hr.s	JH/BA	30
Prof. D. Carpi	Rescue Attempts during the Hol.	S/4hr.s	JH/BA	30
Prof. S. Friedlander	The Third Reich & the Jews	L/2hr.s	GH/BA	150

Bar-Ilan University

Dr. M. Mantel	Jewish Thought on the Hol.	L/2hr.y	JP/LY	60
Dr. C. Yaoz	Holocaust Literature	L/2hr.s	ED/HL	60
Prof. Z. Bacharach	Europe 1918-1945	L/2hr.y	GH/BA	60
Prof. Z. Bacharach	Germany from Bismark to Hitler	L/2hr.y	GH/BA	20
Prof. Z. Bacharach	Totalitarian Regimes in the 20th Century	L/2hr.y	GH/BA	20
Mrs. C. Eshkoli	European Jewry During the Holocaust	L/2hr.y	JH/BA	110
Dr. D. Michman	[on sabbatical]		JH	

The Open University of Israel

Dr. D. Michman/ Days of Holocaust and Reckoning L+T/y BA 90
Mr. Y. Weitz/ (self study from booklets, 1800 pages, in two
Mr. G. Greif/ symposia, movies). groups
Mrs. J. Baumel
(Course development team)

Seminar Hakibutzim

Mrs. N. Keren Holocaust L/1.5hr.y HS 80
(given in 4 groups of 20)

1985-1986

The Hebrew University

Dr. D. Ofer The Holocaust L/4hr.s CJ/MA 35
Dr. A. Margaliot The Development of Nazi L/1hr.y CJ/MA 30
Antisemitism
Dr. A. Margaliot Zionism and the Third Reich S/2hr.y CJ/MA 10
Prof. Y. Bauer Hungarian, Slovakian & L/2hr.s CJ/MA 15
Rumanian Jewry During the Hol.
Prof. Y. Bauer Historiographical Problems L/2hr.y CJ/MA 15
in Holocaust History
Prof. Y. Gutman Jewish Leadership During the L/2hr.y CJ/MA 20
Holocaust

Prof. F. Littel	The Church & the Third Reich	L/2hr.s	CJ/MA	10
Prof. O.D. Kulka	The Jews in the Third Reich	S/2hr.y	JH/BA	10
Prof. O.D. Kulka	Judaism & Jews in Nazi Ideology & Policy	L+S/2hr.y	JH/MA	9
Prof. Z. Sternhell	Historical Introduction to Modern Politics	L/2hr.s	PS/BA	200
Prof. Z. Sternhell	Political & Ideological Streams in the Third Republic in France and in the Reich	L+S/4hr.s	PS/BA	10-15
Dr. M. Zimmerman	Post-Nazi Germany	S/2hr.y	GH/MA	10

Haifa University

Dr. A. Weiss	Stages in Nazi Policy Towards Solving the Jewish Problem in Poland During the Holocaust	L/4hr.s	HS/BA	20
Dr. A. Weiss	Jewish Reaction to Nazi Policy in Poland During the Holocaust	L/4hr.s	HS/BA	20
Prof. H. Schatzker	German Jewry 1933-1942	L/4hr.y	HS/BA	20
Dr. A. Cohen	European Fascism & the Jewish Question 1920-1945	L/4hr.y	HS/BA	20
Prof. Y. Gelber	The Yishuv and the Holocaust	L/4hr.y	HS/BA	20
Prof. H. Shoham	Historical Drama on the Hol.	L/4hr.s	HS/BA	20
Dr. A. Greenbaum	The Jewish Position in Eastern Europe Between the Two World Wars	L/4hr.s	HS/BA	20
Mr. A. Cochavi	The International Situation Between the Two World Wars	L/4hr.s	HS/BA	20

Mr. A. Cochavi Nazism in Germany 1933-1945 L/4hr.y HS/BA 20

Mr. A. Cochavi The Superpowers and the "Jewish Question" at the End of the Second L/4hr.s HS/BA 20
World War

Dr. S. Vardi The Jewish Story and Western Cultures L/4hr.s HS/BA 20

Dr. L. Hadomi Time as a Topic and a Means of Forming German Literature after Nazism L/4hr.s HS/BA 20

Tel-Aviv University

Dr. D. Porat The Final Solution - Idea, Practice, Historiographical + readings L/6hr.s JH/BA u

Debates

Dr. D. Porat Diaries and Newspapers of the Jewish Underground S/4hr.s JH/BA u

Dr. D. Porat Ben-Gurion and the Holocaust T/4hr.s JH/BA 30

Dr. R. Zweig The Jewish World After the Hol. T/4hr.s JH/BA 30

Dr. R. Zweig The International Community & European Jewry Under Nazism S/4hr.s JH/MA u

Dr. E. Meltzer Antisemitism in Poland on the Eve of the Holocaust T/4hr.s JH/BA 20

Ms. R. Adler Polish Jewry 1939-1943 T/4hr.s JH/BA u

Dr. D. Angel Polish-Jewish Relations During World War II S/4hr.s JH/BA 10-25

Prof. Y. Gutman Jewish Intellectual Response to L/4hr.s JH/MA 10

The Holocaust in Eretz Yisrael

Bar-Ilan University

Dr. D. Michman	From Antisemitism to Holocaust	L/2hr.y	LY/BA	40
Dr. D. Michman	The Holocaust and its Roots	L/2hr.y	JH/BA	68
Dr. D. Michman	The Holocaust and its Roots	L/2hr.y	JH/BA	27
Dr. D. Michman	Antisemitism as a Social & Political Phenomenon	T/2hr.y	JH/BA	29
Dr. D. Michman	Jewish Leadership During the 1930's and 1940's	S/2hr.y	JH/BA	17
Mrs. C. Eshkoli	From Antisemitism to Holocaust	L/4hr.s	JH/BA	5
			Ashkelon Branch	
Mrs. C. Eshkoli	From Antisemitism to Holocaust	L/4hr.s	JH/BA	15
			Safed Branch	
Prof. Z. Bacharach	Democracies and Totalitarian Regime in Germany Between the Two World Wars	L/2hr.y	GH/BA	50
Prof. Z. Bacharach	Nazism: State and Society	S/2hr.y	GH/BA	25
Dr. M. Mantel	Jewish Thought During the Hol.	L/2hr.y	LY/BA	60
Dr. M. Mantel	Jewish Thought During the Hol.	L/2hr.y	LY/BA	58

Prof. A. Sha'anan Resistance Literature During (The Incumbent of the
World War II

Chair in Resistance

Lit. During WWII is
carrying out this

Research

Dr. C. Yaoz [on sabbatical]

Prof. S. Davidson Social Trauma and the Hol. S/2hr.s SW/MA 4

Ben-Gurion University

Prof. Y. Oppenheim Social and Intellectual Life L/2hr.y JH/BA 20
in Eastern European Ghettos

1940-1943

Dr. R. Liberles German Jewry from Emancipation to Holocaust L/2hr.y JH/BA 20

Emancipation to Holocaust

The Open University of Israel

Dr. D. Michman/ Days of Holocaust and Reckoning L+T/y BA 48

Dr. Y. Weitz/ (self study from booklets, 1800 pages,

Mr. G. Greif/ symposia, movies).

Dr. J. Baumel

1986-1987

The Hebrew University

- Dr. A. Margalioth The Development of Nazi Anti- L+T/1hr.y CJ/MA 30
semitism and the Jewish Reaction
- Prof. Y. Gutman Basic Concepts in Holocaust S/2hr.y CJ/MA 15
Research
- Prof. Y. Gutman Jewish-Polish Relations During S/2hr.y CJ/MA 20
and After the Holocaust
- Dr. D. Bankier Government, Society and Anti- S/2hr.y CJ/MA 10
semitism in the Third Reich
- Dr. S. Ezrachi Destruction and Holocaust in S/2hr.y CJ/MA 12
Western Literature
- Prof. H. Avni Latin America and the Jewish S/2hr.y CJ/MA 10
People During the Holocaust
- Dr. D. Ofer Teaching the Holocaust in S/1hr.y CJ/MA 15
connection with Contemporary
Jewry in Israel and the Diaspora
- Prof. O.D. Kulka German Society and the "Final S/2hr.y JH/BA 13
Solution" 1933-1945
- Dr. Y. Cohen From Dreyfus to Vichy - French S/2hr.y JH/BA 6
Jewry during Crisis and Holocaust

Haifa University

Prof. Y. Gelber	World War II and the Jews	S/4hr.s	HS/BA	15/20
Prof. A.B. Yehoshua	Literature in the Shadow of the Second World War	S/4hr.s	HS/BA	15/20
Prof. H. Schatzker	Jewish Youth During the Holocaust	S/4hr.s	HS/BA	15/20
Prof. H. Shatzker	Old & New in Modern Antisemitism	S/4hr.s	HS/MA	15/20
Mr. A. Cochavi	Germany Between the Two World Wars	L+T/4hr.s	HS/BA	u
Mr. M.A. Komlush	The End of the European Era	L+T/4hr.s	HS/BA	u
Mr. A. Cochavi	The Causes of WWII	proS/4hr.s	HS/BA	u
Prof. H. Shatzker	Old & New in Modern Antisemitism	S/4hr.s	HS/MA	15/20
Mr. A. Cochavi	The Free World and the Jewish Question 1933-1945	L+T/4hr.s	HS/BA	u
Mr. A. Cochavi	The D.P. Problem after WWII	S/4hr.s	HS/BA	15/20

Tel-Aviv University

Dr. D. Porat	European Jewry Under the Nazis	L/4hr.s	JH/BA	u
Ms. R. Adler	Organization and Leadership in the Ghettos	u/4hr.s	JH/BA	u

Dr. D. Angel	Jewish Reaction to Antisemitism S/4hr.s	JH/BA	u
	in Eastern & Western Europe		
Dr. D. Porat	Jews in Nazi Concentration Camps S/4hr.s	JH/BA	u
Dr. D. Porat	The Yishuv and the Holocaust S/4hr.s	JH/BA	u
Mr. E. Bartov	Education, Propaganda and Imagination in Nazi Germany	S/4hr.s	GH/BA 20-25
Prof. S. Friedlander	German Society After the War and the Nazi Past	S/4hr.s	GH/BA 20-25

Bar-Ilan University

Dr. M. Mantel	Jewish Thought on the Holocaust	L/2hr.y	LY/BA	40
Dr. D. Michman	From Antisemitism to Holocaust	L/2hr.y	LY/BA	60
(Group A)				
Mrs. C. Eshkoli	From Antisemitism to Holocaust	L/2hr.y	LY/BA	45
(Group B)				
Dr. C. Yaoz	Teaching Holocaust Literature	L/2hr.s	ED/BA	40
Dr. D. Michman	From Hatred to Murder - the Holocaust	L/2hr.y	JH/BA	43
Mrs. C. Eshkoli	From Hatred to Murder - the Holocaust	L/2hr.y	JH/BA	39
Mrs. C. Eshkoli	The Yishuv in Eretz Yisrael and Rescue during the Holocaust	T/2hr.y	JH/BA	26
Dr. D. Michman	Religious Jewry Under Nazi Rule	L/2hr.y	JH/BA	54
Dr. D. Michman	Nazi Anti-Jewish Policies - Analysis of Sources	S/2hr.y	JH/BA	28

Ben-Gurion University

- Prof. S. Redlich Nazi Racism in Theory proS/4hr.s JH/BA 15-20
and Practice
- Prof. S. Redlich Government and Society in proS/4hr.s JH/BA 15-20
Nazi Germany

The Open University of Israel

- Dr.D. Michman/ Days of Holocaust and Reckoning L+T/y BA 43
Dr. Y. Weitz/ (self study from booklets, 1800 pages,
Mr. G. Greif/ symposia, movies).
Dr. J. Baumel.

Students Studying in Israeli Universities (1982)

Key: HU-The Hebrew University, Tech-The Technion
TA-Tel-Aviv University BI-Bar-Ilan University
HAU-Haifa University BG-Ben-Gurion University
WI- The Weizman Institute

Field	Total	HU	Tech	TA	BI	HAU	BG	WI
Absolute Numbers								
Humanities	17,791	4,201	159	4,987	3,754	3,564	1,117	9
Soc. Sci.	17,849	4,036	193	6,662	4,101	2,130	727	-
& Law								
Science,	13,401	5,763	1,726	3,191	875	361	1,034	451
Medicine and Agriculture								
Engineering	8,124	-	5,572	930	-	-	1,622	-
Total	57,165	14,000	7,650	15,770	8,730	6,055	4,500	460
Special Programs								
Special programs	3,520	1,300	400	1,000	700	50	70	-
Total incl.	60,685	15,300	8,050	16,770	9,430	6,105	4,570	460
Special Programs								
Percentagewise (without special programs)								
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Humanities	31.1	30.0	2.1	31.6	43.0	58.8	24.8	2.0
Soc. Sci.	31.2	28.8	2.5	42.3	47.0	35.2	16.2	-
& Law								
Science,	23.5	41.2	22.6	20.2	10.0	6.0	23.0	98.0
Medicine and Agriculture								
Engineering	14.2	-	68.6	11.4	-	-	20.0	-

<u>Total</u>	100.0	24.5	13.4	27.6	15.2	10.6	7.9	0.8
Humanities	100.0	23.6	0.9	28.0	21.1	20.0	6.3	0.1
Soc. Sci.	100.0	22.6	1.1	37.3	23.0	11.9	4.1	-
& Law								
Science,	100.0	43.0	12.9	23.8	6.5	2.7	7.7	-
Medicine and Agriculture								
Engineering	100.0	-	68.6	11.4	-	-	20.0	-

Number of Students at Israeli Universities by Degree and Institution

Institution	Total	BA	MA	PhD.	certif.	special programs
Total	60,685	41,960	10,960	3,075	1,170	3,520
HU	15,300	9,200	3,150	1,350	300	1,300
Tech.	8,050	5,580	1,650	340	80	400
TA	16,770	11,000	3,800	670	300	1,000
BI	9,430	7,150	1,200	250	130	700
HAU	6,105	5,300	540	15	200	50
BG	4,570	3,730	460	150	160	70
WI	460	-	160	300	-	-

Adapted from the Report of the Central Statistical Bureau as set down by the Council for Higher Education/Planning and Budgeting Committee, *The System of Higher Education in Israel: Guidelines for the Planning and Development of the System for the year 1988 with a first look towards 1995*, Jerusalem, 1983, pp. 16-17.

Publications

The Arnold and Leona Finkler Institute of Holocaust Research is offering readers of the Bulletin an opportunity of purchasing Institute publications at a significant discount. Prices quoted include postage and handling. The following publications are now available:

- 1) Yehuda Ben-Avner, **Vom Orthodoxen Judentum in Deutschland Zwischen Zwei Weltkriegen**, Hildesheim, Georg Olms Verlag, 1987, 100p.

\$15.00/30 shekel

- 2) Meir Edelstein and Penina Meizlish (eds.), **Religious Jewry During the Holocaust 1939-1945: Guide to the Archives of Religious Institutes and Organizations in Israel**, (Heb.), Ramat Gan, The Arnold and Leona Finkler Institute of Holocaust Research, 1986, 140p.

\$12.50/25 shekel

- 3) David Farkas (ed. and comp.), **Guide for Manuscripts and Printed Matter from the Legacy of Rabbi Samson Raphael Hirsch: the Saenger Collection vol. I: Letters and Hebrew manuscripts** (Heb.), Ramat Gan, Institute for Research of Diaspora Jewry, 1982, 57+VIp.

\$7.50/15 shekel

- 4) Nathaniel Katzburg, **Hungary and the Jews 1920-1943**, Ramat Gan, Bar-Ilan University Press, 1981, 299p.

\$15.00/30 shekel

- 5) Nathaniel Katzburg (ed.), **Pedut: Rescue in the Holocaust - Texts and Studies** (Heb.), Ramat Gan, Bar-Ilan University Press, 1981,
240+VIIIp.

\$15.00/30 shekel

- 6) Keshev: **Sources and Studies** (Heb.) vol. 1 (1985), 65+XIp.

\$7.50/15.00 shekel

- 7) Rivka Knoller, **The Activities of Religious Zionist Youth Groups in Europe During the Holocaust 1939-1945**, Ramat Gan, The Arnold and Leona Finkler Institute of Holocaust Research, 1989

\$7.50/15.00 shekel

- 8) Rivka Knoller, **The Denial of the Holocaust: A Bibliography**, Ramat Gan, The Arnold and Leona Finkler Institute of Holocaust Research, 1989.

\$7.50/15 shekel

- 9) Chana Yaoz, **The Holocaust - Articles on Holocaust Literature** (Heb.), Ramat Gan, Department of Education, Bar-Ilan University, n.d. in conjunction with the Arnold and Leona Finkler Institute of Holocaust Research, 75p.

\$4.00/8 shekel

- 10) Chana Yaoz [Israeli] Poetry and Prose on the Holocaust (Heb.), Ramat Gan, Department of Education, Bar-Ilan University , n.d., 75p.

\$4.00/8 shekel

11) Chana Yaoz, **Teaching the Holocaust - [Israeli] Poetry, Prose and Plays** (Heb.), Ramat Gan, The Arnold and Leona Finkler Institute of Holocaust Research, n.d., 75p.

\$4.00/8 shekel

12) Chana Yaoz, **Young Literature - Chapters in [Israeli] Poetry and Prose on the Holocaust** (Heb.), Ramat Gan, Department of Education, Bar-Ilan University, n.d., 70p.

\$4.00/8 shekel